

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

๑. เพราะได้ฟังข่าวนั้น ความเสียใจอย่างใหญ่หลวงเกิดแก่เศรษฐีแล้วว่า เราให้ทำสิ่งใด สิ่งนั้นไม่สำเร็จ สิ่งใดมิให้ทำ สิ่งนั้นนั้นแหละกลับสำเร็จ ๆ ความเศร้าโศกกับเศร้าโศกถึงบุตร รวมเป็นอันเดียวกันทีเดียว ยังความร้อนในท้องให้เกิดขึ้น ให้เกิดโรคอติสารแล้ว ๆ แม้ลูกสาวของเศรษฐีก็บังคับพวกคนว่า ถ้าว่าใคร ๆ มาจากสำนักของเศรษฐี พวกท่านยังไม่บอกแก่เราแล้ว อย่าบอกแก่บุตรของเศรษฐีก่อน ๆ แม้เศรษฐีเล่า ก็คิดว่า บัดนี้เรารู้จักไม่ทำลูกชู้คนนั้นให้เป็นเจ้าของทรัพย์สมบัติของเรา ดังนี้แล้ว จึงกล่าวกะนายเสมียนคนหนึ่งว่า ลุง ฉันปรารถนาจะพบลูกของฉัน ท่านจงส่งคนรับใช้ไปคนหนึ่ง ให้เรียกลูกของฉันมา ๆ เขารับว่า ได้จ๊ะ ให้หนังสือแล้วส่งคนผู้หนึ่งไป ๆ ฝ่ายลูกสาวของเศรษฐีทราบว่บุตรนั้นมายืนอยู่ที่ประตูให้เรียกเขามาแล้ว ถามว่า อะไรพ่อ ๆ เศรษฐีไม่สบาย เพื่อจะพบบุตรจึงเรียกให้เรียกมา แม่เจ้า ๆ พ่อ เศรษฐียังมีกำลัง หรืออ่อนกำลัง ๆ ยังมีกำลัง ยังบริโภคอาหารได้อยู่ก่อน แม่เจ้า ๆ ลูกสาวเศรษฐีนั้นไม่ให้ลูกชายเศรษฐีทราบเลย ให้ ๆ ที่อยู่และเสบียงเดินทางแก่เขาแล้ว กล่าวว่ ท่านจักไปได้ในเวลาที่คุณส่งไป จงพักอยู่ก่อน ๆ มหาเศรษฐีได้กล่าวกะนายเสมียนอีกว่ ลุง ท่านยังไม่ส่งหนังสือไปยังสำนักลูกของฉันหรือ ๆ ส่งไปแล้วนาย คนที่ไปแล้ว ยังไม่กลับมาก่อน ๆ ถ้าเช่นนั้น ท่านจงส่งคนอื่นไปอีก ๆ เสมียนส่งไปแล้ว ๆ ลูกสาวเศรษฐีปฏิบัติแม่ในบุตรนั้นอย่างนั้นเหมือนกัน ๆ

๒. พระบรมศาสดาทรงดำริว่า ความปรารถนาของหญิงนี้ จักสำเร็จหรือไม่หนอ ดังนี้ ทรงดำริถึงอนาคตกาล ทรงตรวจดูตลอดแสนกัปป์แล้วจึงตรัสว่า ในที่สุดแห่งแสนกัปป์ พระพุทธเจ้าพระนามว่าโคดม จักทรงอุบัติขึ้นในกาลนั้น เธอจักเป็นอุบาสิกาชื่อว่าวิสาขา ได้พร ๘ ประการในสำนักของพระองค์แล้ว ดำรงอยู่ในฐานะดุจมารดา จักเป็นยอดแห่งอุบาสิกาผู้ปฏิบัติบำรุงด้วยปัจจัย ๔ สมบัตินั้น ได้เป็นประหนึ่งว่าอันนางจะพึงได้ในวันพรุ่งนี้ทีเดียว ฯ นางกระทำบุญจนตลอดอายุแล้ว จุตินิพพานนั้น บังเกิดในเทวโลก ท่องเที่ยวอยู่ในเทวโลกและมนุษย์โลก ในกาลแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะ เป็นพระธิดานามว่าสังฆทาสี ผู้เป็นพระขนิษฐาของบรรดาธิดา ๗ พระองค์ของพระเจ้ากาสิพระนามว่า กิกิ ยังมีได้ไปสู่ตระกูลอื่น กระทำบุญมีทานเป็นต้นพร้อมกับพี่สาวเหล่านั้นตลอดกาลนาน ได้กระทำความปรารถนาไว้แม้แทบบาทมูลของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระนามว่ากัสสปะว่า ในอนาคตกาลหม่อมฉันพึงได้พร ๘ ประการ ในสำนักของพระพุทธเจ้าเช่นพระองค์แล้วดำรงอยู่ในฐานะดุจมารดา เป็นยอดแห่งอุบาสิกาผู้ถวายปัจจัย ๔ ก็จำเดิมแต่นั้นนางท่องเที่ยวอยู่ในเทวโลกและมนุษย์โลก บังเกิดเป็นธิดาของธัญชัยเศรษฐีผู้เป็นบุตรของเมณฑกเศรษฐี ได้กระทำบุญเป็นอันมากในศาสนาของเรา ฯ

พระบรมศาสดาเมื่อจะทรงแสดงธรรมจึงตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย นายมาลาการ ผู้ฉลาด ทำกองดอกไม้ต่าง ๆ ให้เป็นกองโตแล้วยอมทำพวงดอกไม้มีประการต่าง ๆ ได้ชื่อฉันใด จิตของนางวิสาขาย่อมโน้มไปเพื่อทำกุศลมีประการต่าง ๆ ได้ฉันนั้น ดังนี้แล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

นายมาลาการ พึงทำพวงดอกไม้ให้มากจาก
กองดอกไม้ แม้ฉันใด สัตว์ผู้มีอันจะต้องตาย
ผู้เกิดแล้ว ควรทำกุศลไว้ให้มาก ฉันนั้น ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เจलयประโยค ป.ธ.๕ แปลไทยเป็นมคธ

๑. ตํ สุตฺวา เสฏฺฐิโน ยํ กาวเรมิ ตํ น โหติ ยํ น กาวเรมิ ตทฺเว โหตีติ มหฺนตํ โทมนสฺสํ อฺปฺปชฺชติ. ปฺตฺตโสเกน สทฺธิ โส โสโก เอกโตว หุตฺวา กุจฺฉิทฺทา อฺปฺปาทฺเตว อติสํวํ ชเนสิ. เสฏฺฐิธิตาปี สจ โกจิ เสฏฺฐิโน สนฺติกา อากจฺฉติ ตุมฺहे มม อกเถตฺวา เสฏฺฐิปฺตฺตสฺส ปจฺมตรํ มา กถยิตฺถาติ ชเน อาณาเปสิ. เสฏฺฐิปี โข นทานิ ตํ ทฺวฺจฺปฺตฺตํ มม สํปเตยฺยสฺส สํมิกํ กิริสํสํมิตฺติ จินฺเตตฺวา เอกํ อายฺตฺตํ อห มาตุล ปฺตฺตํ เม ทฺวฺจฺกาโมมฺหิ เอกํ ปาทฺมุลิกํ เปเสตฺวา มม ปฺตฺตํ ปกฺโกสาเปหิตฺติ. โส สาธฺตฺติ ปณฺณํ ทตฺวา เอกํ ปุริสํ เปเสสิ. เสฏฺฐิธิตาปี ตสฺสาคนฺตฺวา ทฺวาเร จิตฺทาวํ สุตฺวา ตํ ปกฺโกสาเปตฺวา กิ ตาตาติ ปฺจฺฉิ. เสฏฺฐิ คิลาโน ปฺตฺตํ ปสฺสิตฺตํ ปกฺโกสาเปติ อยฺเยติ. ตาต เสฏฺฐิ พลฺวา ทฺพฺพลฺโลติ. พลฺวา ตาว ออาหารํ ภูณฺชติเยว อยฺเยติ. สา เสฏฺฐิปฺตฺตํ อชานาเปตฺวา ว ตสฺส นิवासญฺจ ปรีพฺพยญฺจ ทาเปตฺวา มยา เปสิตฺทาลเ คมิสฺสสิ อจฺฉ ตาวาติ อห. มหาเสฏฺฐิ ปฺน อายฺตฺตํ อโวจ กิ มาตุล น เต มม ปฺตฺตสฺส สนฺติกํ ปหิตฺนฺติ. ปหิตํ สํมิ คตฺปฺริโส น ตาว เอตีติ. เตนหิ ปฺน อปรํ เปเสหิตฺติ. โส เปเสสิ. เสฏฺฐิธิตา ตสฺมึปี ตเถว ปฏฺิปชฺชติ. (คฺมมปทฺทฺจฺกถาย ทฺติโย ภาโค หน้า ๒๒ - ๒๓)

๒. สตุถา สมิชฺฉิสฺสติ นฺ โข อิมิสฺสา ปตฺถนาติ อนาคตํ อวชฺเชนฺโต กปฺปสฺตสฺส อโวลเกตฺวา กปฺปสฺตสฺสปริโยसानเ โคตโม นาม พุทฺโธ อฺปฺปชฺชิสฺสติ ตทา ตวํ วิสาชา นาม อฺปาลิกา หุตฺวา ตสฺส สนฺติเก อญฺจ วเร ลภิตฺวา มาติฏฺฐาเน จตฺวา จตฺุหิ ปจฺจเยหิ ปฏฺิษคฺคนฺตีเน อฺปฏฺจายิกานํ อคฺคา ภวิสฺสตีติ อห. ตสฺสา สา

สมปตติ เสรว ลทฐพพา วีย อโหสิ. สา ยาวตายุกั ปุณณั กตวา ตโต จูตา
 เทวโลเก นิพพตติตวา เทวมนุสเสสุ สัสรนตี กสฺสปสมมาสมพุทฺธกาเล กิกิสุส
 กาสีรณโณ สตตนุณั ฐิตานั กนิฏฺฐา สงฆทาสี นาม หุตฺวา ปรกฺกั อคนฺตฺวา ตาหิ
 ภคินีหิ สหุธิ ทิฆรตตํ ทานาทินี ปุณณานิ กตฺวา กสฺสปสมมาสมพุทฺธปาทมฺมุเลปิ
 อนาคเต ตุมฺหาทิสฺส สพุทฺธสฺส สนฺติเก อฏฺฐ วเร ลภิตฺวา มาติฏฺฐาเน จตฺวา
 จตฺตฺปจฺจยทายิกานั อคฺคา ภเวยฺยนฺติ ปตฺถนั อกาลิ ตโต ปฏฺฐจาย ปน เทวมนุสเสสุ
 สัสรนตี อิมสฺมี อตตภาเว เมณฺทกเสฏฺฐิจฺปิตฺตสฺส ฐนณฺชยเสฏฺฐิโน ฐิตา หุตฺวา
 นิพพตฺติ มยฺหํ สาสเน พหฺนุ นิปฺพณานิ อกาลิ. อิติ โช ภิกฺขเว น มยฺหํ ฐิตา คายติ
 ปตฺถิตปฺปตฺถนายน ปน นิปฺพตฺตี ทิสฺวา อุทานั อุทานตฺตีติ วตฺวา สตฺถา ฐมฺมํ เทเสนฺโต
 ภิกฺขเว ยถา นาม เจโก มาลาการุ นานาปฺปผานั มหนฺตํ ราสี กตฺวา นานปฺปการุ
 มาลาคุณเ กโรติ เอวเมว วิสาขาย นานปฺปการานิ กุสลานิ กาคฺคํ จิตฺตํ นมตฺตีติ วตฺวา
 อิมํ คาถมาห

“ยถาปิ ปุปฺผราสิมฺหา

เอว ชาเตน มจฺเจน

กยิรา มาลาคุณ พหุ

กตฺตพฺพํ กุสลํ พหฺนฺติ.”

(ธมฺมปทฏฺฐกถาย ตติโย ภาค หน้า ๗๕ - ๗๖)